

IRRATIONELE ANGST OVERHEERST

„Haaien praten met mensen”

door JOLANDA JANSSEN

FOTO'S: SHARKSCHOOL

AMSTERDAM – „Haaien praten net als honden en katten en paarden met mensen. We moeten alleen voorbij die kaken kijken”, zegt bioloog dr. Erich Ritter. De van oorsprong Zwitserse wetenschapper is gespecialiseerd in interactie tussen mensen en haaien en geeft zaterdag 7 en zondag 8 februari lezingen op de beurs Duikvaker, in de Utrechtse Voordorphal.

• *Voorzichtig oefenen met haaien.*

Ritter doet op de Bahama's onderzoek naar het gedrag van haaien, analyseert ongevallen met haaien wereldwijd en is voorzitter van een organisatie die slachtoffers van haaien helpt. Ook is hij oprichter van de SharkSchool, waar mensen kunnen leren hoe ze met haaien om moeten gaan.

• *Inzet: Erich Ritter aan het werk met zijn interactietraining.*

„Ik probeer de irrationele angst bij de mensen voor haaien weg te nemen. Alleen dan kunnen we ze beschermen en onze zeeën redden”, licht Ritter toe. Jaarlijks worden er 100 tot 150 miljoen haaien gedood als bijvangst van de jacht op tonijn of gerichte vangst, onder meer om hun vinnen, hun vlees en 'onderdelen' als het hoornvlies dat gebruikt wordt in de plastische chirurgie. Van de 500 haaiensoorten staan er inmiddels al 100 op de lijst van met uitsterven bedreigde dieren.

„De haai is het roofdier zwaarder dan 50 kilo dat het meest voorkomt in de oceanen, überhaupt op de aarde. De natuur moet een reden gehad hebben om zo veel haaien te scheppen: ze staan aan de top van de voedselketen en zijn de ultieme controleurs van het ecosysteem. Haal je de controle weg, dan kunnen allerlei soorten zich ongebreideld voortplanten, raakt de balans verstoord en gaan uiteindelijk de zeeën dood”, aldus Ritter. „Maar we staan voor een moeilijke taak. De haai kent een zwakke lobby doordat mensen er bang voor zijn. De haai belichaamt onze angst voor het donker, de diepte, het

onbekende, roofdieren.”

Per jaar worden 80 tot 100 mensen door een haai gebeten; 5 tot 10 beten zijn dodelijk. „Vergeleken met hoeveel mensen zich wereldwijd in het water begeven, is dat niks. Er bestaat geen gevaarlijke haai. Het gevaar ontstaat alleen als de mens een gevaarlijke situatie creëert. Een haai bijt niet zonder reden. En als je goed oplet, gaat hij niet bijten. Dat klinkt arrogant, maar wij spelen alle ongelukken na en zitten 8 maanden per jaar soms onder rotomstandigheden onder water”, aldus de bioloog, die zelf ook diverse malen gebeten is door een haai, maar nooit bang is voor ze.

„Haaïen zwemmen 10-20-30 jaar in zee zonder iets onbekends te treffen en dan komt hij de mens tegen. Iets waar hij niets van snapt. Het klinkt of ruikt misschien als een prooidier dat hij kent. Maar visueel kan hij het niet rijmen. Dus hij doet wat zijn evolutie hem in miljoenen jaren heeft geleerd: hij neemt een kleine beet.”

Ritter beschrijft in een handboek dat later dit jaar in het Duits en Engels en wellicht ook Nederlands op de markt komt, alle factoren die van belang kunnen zijn voor een veilige interactie tussen mensen en haaïen: wat doet het dier, uit welke richting komt hij aan zwemmen (hoe meer interesse, hoe directer de benadering), waar was hij toen hij voor het eerst werd gezien, hoe is de omgeving (licht, het weer, boeien, een rif)? Daarnaast zijn ook de mens zelf en zijn lichamelijke toestand van belang: alle bewegingen die je maakt, produceren geluid; véél geluid, dus veel bewegen maakt de haai nieuwsgierig. En nervositeit trekt haaïen aan, waarschijnlijk omdat door verkrampde spieren geluiden anders gaan klinken.

„Haaïen zijn perfect ontwikkelde dieren, heel intelligent en gevoelig”, zegt Ritter, die op zijn tiende al besloot dat hij ooit zou kunnen communiceren met haaïen. „Een haai aanraken geeft een onbeschrijflijk gevoel. Strijk je hem van kop naar staart, dan is hij zijdezacht. Omgekeerd, tegen de richting in van de kleine puntjes op zijn huid, als schuurpapier. Dat hij zo relaxed is dat hij het toelaat. Dat is enorm indrukwekkend, zelfs na al die jaren nog.”

